

Työkaluja maahanmuuttajataustaisten ja monikulttuuristen perheiden kohtaamiseen

ke 16.5. klo 12.30-15.30 Hervannan kirkko, Lindforsinkatu 7

Järjestäjät: LAPE Pirkanmaa, Kotona Suomessa -hanke ja Hervanta-Vuores -alueen perhekeskustoimintamallin pilottiryhmä

OHJELMA

(Jokaisen alustuksen jälkeen on aikaa keskustelulle, jossa myös kokemusasiantuntijat mukana)

12.30 Tervetuloa

12.35 Maahanmuuttajaperhe asiakkaana

Hanna Wallenius, Kotona Suomessa -hanke ja Shengul Abdullah, kokemusasiantuntija

13.15 Kunniakysymykset perhekonfliktien taustalla

Sari Mattila ja Fardin Abbasi, DIDAR/ Setlementti Tampere ry

13.45 Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajatyö Tampereella

Sirkku Paajanen, Tampereen kaupunki

14.15 Kahvitauko

14.35 Tulkkauspalvelut asiakastyössä

Nina Lappeteläinen, Pirkanmaan Tulkkikeskus

15.05 Tietoa, tukea ja konsultaatiomahdollisuuksia maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusasioissa

Suvi Nieminen, LAPE Pirkanmaa

15.30 Päätös

Maahanmuuttaja asiakkaana

- Hanna Wallenius, Kotona Suomessa –hanke ja Shengul Abdullah, kokemusasiantuntija

• Mitä maahanmuuttaja-asiakkaan kohtaamisessa pitää ottaa huomioon?

- Kohtaa asiakas ihmisenä, kysy yksilölliset tarpeet, kuten kaikilta muiltakin asiakasryhmiltä. Kaikissa ihmisissä on jotain samaa ja jotain erilaista!
- Ei kannata miettiä liikaa, mistä maasta henkilö on kotoisin tai mitä kulttuuria hän edustaa. Ihminen ei ole ensisijaisesti kulttuurinsa edustaja! Vaikka opiskelisit paljon vieraista kulttuureista, eri perheiden, sukujen ja yksilöiden välillä on silti eroja tavoissa eli joka tapauksessa pitää selvittää asiat kysymällä.
- Opit samalla myös kulttuureista ja eri maiden tyypillisimmistä tavoista, kun kohtaat erilaisia ihmisiä. Ihmisten kohtaaminen on paras tapa oppia; etukäteen kouluttautumalla saat vain rajallista ja irrallista tietoa ja vaarana on, että alat yleistää ja luokitella ihmisiä ennakkokäsitysten mukaan. Pyri siis kohtaamaan jokainen avoimin mielin, uteliaasti ja kiinnostuneesti.

Jokaisella on tarve tulla kuulluksi!

• Miten maahanmuuttajan vanhemmuutta voi tukea?

- Myös kotiäidit tarvitsevat suomen kielen perustaitoja, jotta kommunikointi esim. päiväkodin ja koulun kanssa onnistuu ja jotta pystyy ottamaan selvää lapsiinkin liittyvistä asioista. Mihin voit ohjata kieltä oppimaan, jos äiti on lasten kanssa kotona eikä voi mennä TE-toimiston kokopäiväiseen kotoutumiskoulutukseen? (kielikahvilat, järjestöjen äiti-lapsi-kerhot...)
- Joskus perheen isän rooli perheen päänä ja elättäjänä on vain muodollinen eikä hän koe, että voisi todella osallistua perheensä arkeen. Miten isien roolia voisi tukea? (esim. Mannerheimin lastensuojeluliiton isätunnit, joissa miehet voivat keskustella isyydestä)
- Perheiden jäsenten mahdollisimman samanaikainen kotoutuminen on tärkeää! Jos joku perheenjäsen jää vaille kielitaitoa tai yhteiskuntatietoa, se heikentää koko perheen asemaa. Mitä paremmin vanhemmat kotoutuvat, sitä parempi on myös lasten asema Suomessa.
- Vanhemmille pitää tarjota tietoa, miten lasten kasvattamisesta ajatellaan Suomessa. Saako lasta komentaa, entä kurittaa ruumiillisesti?
- Opasta ja neuvo moitteiden tai lastensuojeluilmoituksen tekemisen sijaan! Kerro, mistä voi ostaa lämpimiä talvivaatteita, millaiset ravitsemussuositukset Suomessa on jne.
- Kerro suomalaisesta terveydenhuollosta, lääkkeiden oikeasta käytöstä (milloin kannattaa syödä lääkkeitä ja milloin ei, esim. antibiootit), traumataustaisen lapsen psyykkisen oireilun tunnistamisesta yms.
- On hyvä muistaa, että jos monikulttuurisen perheen vanhemmista toinen on kantasuomalainen, muualta muuttanut vanhempi ei välttämättä saa kaikkea tukea, mitä tarvitsisi. Suomenkielinen vanhempi voi hoitaa kaikki asiat, koska se on kielen puolesta helpompaa, jolloin erikielisen vanhemman asema jää heikommaksi lasta koskevissa asioissa. Yritä saada molemmat vanhemmat mukaan!

Avoin mieli – uskalla kysyä!

Setlementti Tampere

DIDAR

- Setlementti Tampere ry:n kriisi- ja väkivaltatyön yksikkö, jossa työskennellään kunniaan liittyvän väkivallan teemojen parissa. Keskitymme myös kunniaan liittyvien haitallisten perinteiden ennaltaehkäisyyn.
- DIDAR tarkoittaa kohtaamista persian ja kurdin kielillä.
 - DIDAR:ssa työskentelee toiminnanohjaajina Sari Mattila ja Fardin Abbasi sekä yksikönjohtajana Satu Hintikka.

Toiminnan tavoitteet

- ▶ Tuoda näkyväksi kulttuureihin liittyviä haitallisia perinteitä ja ilmiöitä
- ▶ Ennaltaehkäistä kunniakäsityksiin liittyviä konflikteja ja väkivalta
- ▶ Auttaa löytämään rauhanomaisia ratkaisuja konfliktitilanteisiin ja lisätä ymmärrystä eri osapuolten kesken
 - ❖ Rohkaista eri kulttuureista tulevia ihmisiä puhumaan kunniaan liittyvistä käsityksistä ja ihmisoikeuksista

DIDAR tarjoaa

- ▶ Kriisiapua ja palveluohjausta kunniakäsityksistä johtuviin konfliktitilanteisiin sekä tilanteisiin, joissa on jo havaittu kunniaan liittyvää väkivaltaa tai sen uhkaa
 - Keskusteluryhmiä
 - Toiminnallisia ryhmiä
 - Dialogityöpajoja
 - Leirejä
 - Erilaisia tapahtumia

Koulutamme myös ammattilaisia.

Kenelle?

- **DIDAR**in toiminta ja palvelut on tarkoitettu yksilöille, perheille ja yhteisöille, joita kunniaan liittyvät ilmiöt koskettavat tai jotka kärsivät kunniaan liittyvistä haitallisista perinteistä.

Suomessa asuvat maahanmuuttajataustaiset henkilöt ja yhteisöt.

- **DIDAR** on avoin kaikille taustasta ja maahantulosta riippumatta.

Kunniaan liittyvä väkivalta?!

- **Kunniaan liittyvä väkivalta** on yhteisöllistä väkivaltaa, jolla pyritään suojaamaan tai palauttamaan perheen tai suvun kunniaa.
- Monissa yhteisöllisissä kulttuureissa naisilla ja miehillä on ennalta sovitut sukupuoliroolit
 - ❖ Jos joku rikkoo yhteisiä sääntöjä, häntä täytyy rankaista, jotta yhteisön kunnia ja maine palautuu.
- Kunniaan liittyvän väkivallan muotoja ovat mm.
 - Uhkailu
 - Liikkumisen tai pukeutumisen rajoittaminen
 - Sukuelinten silpominen
 - Pakkoavioliitto
 - Kunniamurha

Syyte kunniamurhan valmistelusta:

Pikkusisko ei mukautunut uskonnon ja kulttuurin vaatimuksiin ja oli häpäissyt perheen kunnian muun muassa tapaillemalla poikia.

Pitää huolehtia "omasta tulevaisuudesta", välttää huonoja ystäviä ja noudattaa kotisääntöjä, veli luetteli oikeudessa!!

Tällaisia olivat perheen "kotisäännöt"

- ei saa poistua asunnosta ilman lupa, ei saa olla myöhään ulkona, ei alkoholia, ei tupakkaa, ei saa olla poikien kanssa.

Tarkoitus oli "pitää huolta" myös siitä, etteivät Suomessa asuvat irakilaiset ala puhua pahaa siskosta

Milloin voi ottaa yhteyttä?

- Voi ottaa yhteyttä ennen kuin mitään väkivaltaa tapahtuu
- Voi ottaa yhteyttä jos epäilee, että perheessä on väkivallan uhkaa. Pyrimme selvittämään tilannetta muiden toimijoiden ja perheen kanssa

Jos Väkivaltaa on jo tapahtunut?!

- Pyrimme yhteistyössä eri toimijoiden kanssa varmistamaan, että tilanne rauhoittuu ja väkivallan kohde ja muut perheenjäsenet eivät joudu vaaraan.

DIDAR ei tarjoa valmiita ratkaisuja. Perheet löytävät ratkaisunsa itse!

Palvelut

- Palvelut ovat maksuttomia ja luottamuksellisia.
- Toimita on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta
- Työntekijät työskentelevät suomen, ruotsin, englannin, kurdin, persian ja darin kielillä.

❖ Tulkkeja käytetään tarvittaessa muilla kielillä!

DIDAR

Pyhäjärvenkatu 1 A
33200 Tampere

Toiminnanohjaajat

Sari Mattila puh. +358 45 141 1888

Fardin Abbasi puh. +358 50 407 5445

Yksikönjohtaja

Satu Hintikka puh. +358 50 523 7313

Email: etunimi.sukunimi@setlementtitampere.fi

**Setlementti
Tampere**

TAMPEREEN KAUPUNKI

Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajatyö Tampereella 16.5.2018

Sirkku Paajanen/Kehittäjä-sosiaalityöntekijä

Kotoutujat kunnassa

- Maahanmuuttajat
 - maahan muuttaneet, uudet kuntalaiset, eri-ikäisiä, erilaisia tarpeita
- Maahanmuuttajatyö
 - mitä se on ja ketkä sitä tekevät
- Maahanmuuttajapalvelut
 - kenelle suunnataan, mihin tarpeisiin
- Kunnan peruspalvelut ja toiminnot maahan muuttaneille
 - palvelut ja toiminnot lapsiperheille, hankkeet

Kotikuntaan asettuminen

- Kotoutuminen, kotouttaminen, kotoutuja – vastuut
- Kommunikaatio ja sen esteiden purkaminen
- Koordinaatit muuttajille – mitä asettumisen tueksi
- Koordinaatit työntekijöille – mitä työn tueksi
- Pystyvyysepäsuhta – yhteiskunta, toimintatavat, kieli

Kulttuurinen kiinnittyminen

- Kulttuurikasvatusyksikkö TAITE
- Museot
- Kulttuuripalvelut
- Liikuntapalvelut
- Kirjastot
- 3.sektori
- Henkinen kiinnittyminen kotikuntaan, osallisuus

Kotoutumisen edistäminen Sarviksen sosiaaliasemalla

- Maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelut – pakolaistaustaisille perheille ja aikuisille
 - ohjataan peruspalveluihin ja toimintoihin, opastetaan asioiden hoidossa
 - talous- ja asumisneuvontaa, asiointiapua, kotikäyntejä, harkinnanvaraista toimeentulotukea, erityissosiaalityötä, ”Minunkin Tampereeni”
 - yhteistyötä eri verkostoissa, asiantuntemusta, konsultaatiota
 - sosiaalihuoltolain ja kotoutumislain soveltamista käytännössä
- Aikuissosiaalityön palvelut/omatyöntekijäpalvelut
 - lapsiperheiden aikuiset (myös alle 30v, yli 30v aikuiset)

Neuvontaa ja yhteisöllisyyttä

- Maahanmuuttajainfo MAINIO
 - työllisyyspalveluissa ja Laikun talolla
 - omakieliset neuvojat, laaja tieto kaupungin palveluista
 - kaikille kunnassa oleskeleville
- Sosiaalipalvelujen neuvonta
 - kaikille kunnassa oleskeleville, kieliavustajat päivittäin neuvonnassa
- Kototori Hervannassa
 - kieliavustajat, omakieliset neuvojat, vapaaehtoiset, yhteisöneuvojat

Kotoutumisen edistämistä Hervannassa

- Maahanmuuttajien alkuvaiheen terveyspalvelut
 - pakolaistaustaisille, terveyden hoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja
 - terveystarkastus, alkutarkastuksia, ohjausta terveyspalveluihin, infoja, ajanvarauksia
- Kototori – neuvontaa, jalkautuvaa sosiaalityötä ja ohjausta, vertaistukea, opastusta osallisuuteen ja omatoimisuuteen
 - kaikki ovat tervetulleita, kaikki osaavat jotakin, jaetaan osaamista, ei hamstrata
- Peruspalveluja ja toimijoita paljon

Maahanmuuttajien ja kotoutumisen palvelut työttömille aikuisille

- Työllisyyspalveluissa Tredussa
- Työnhakijoina
- Tavoitteena kielitaito, koulutus, työpaikka
- Omavalmentajat
- Alkukartoitukset, kotoutumissuunnitelmat, koulutukset
- Asiakkuus kolme-viisi vuotta oleskeluluvan saamisesta
- Tampereella osa kunnallista palvelua vuoden 2018 lopulle

Katse tulevaan

- Kaupungin kotouttavat toiminnot kaikille tarvitseville
- Kohderyhmänä kotivanhemmat, omaishoitajat, kuntoutujat, eläkeikäiset, väliinpuotoajat ym
- Luku- ja kirjoitustaidon opetus – vapaa sivistystyö
- Kotiäitien kotoutumissuunnitelmat
- Omakielinen yhteiskuntaopetus, kansalaistaitoja
- Maakunta, kunta- ja sote-uudistus – miten palvelut ja toiminnot kotoutujille

Kotoutumistoimintoja perheille ja lapsille

- Kommentteja
- Ideoita, ehdotuksia
- Mitä voidaan tehdä yhdessä?
- Lähdetkö kumppaniksi?

- sirkku.paajanen@tampere.fi, 040-639 7850

TAMPEREEN KAUPUNKI

Tulkkaus- ja käännöspalvelut

Pirkanmaan tulkikeskus

Työkaluja maahanmuuttajataustaisten ja monikulttuuristen perheiden kohtaamiseen

Tampere 16.5.2018

Esityksen sisältö

- Tulkkaus- ja käännöspalvelut
- Palveluiden kehittäminen
- Kustannusten korvaaminen
- Milloin pitää tilata tulkki
- Miten tulkki tilataan
- Miten tulkin kanssa työskennellään

Tulkkaus- ja käännöspalvelut

- Pirkanmaan tulkkikeskus perustettu vuonna 1994
- tarjoaa asioimistulkkaus- ja käännöspalveluja sekä koulutusta tulkin käyttöön ja monikulttuuriseen vuorovaikutukseen liittyen
- noin 150 tulkkiä / kääntäjää
- vuonna 2017 tulkkauspalveluja tarjottiin 55 kielellä
 - yhteensä noin 35 000 tuntia eli noin **150 tuntia tulkkausta / arkipäivä**
- kysytyimmät tulkkauskielet: arabia (37,2 %), somali, persia/dari, venäjä, kurdi
- kysytyimmät toimialat: terveystulkkaukset (33,9 %) ja sosiaalipalvelut (28 %)
- tulkkauspalvelut vain viranomaisille
- vuonna 2017 *käännöksiä* tehtiin 29 kielellä, yhteensä noin 2400 sivua
 - sekä viranomaiset että yksityiset voivat tilata
 - auktorisoidut käännökset joissakin kielissä

Palveluiden kehittäminen

- takaisinsoittopalvelu (tulkkivälitys)
- sähköinen asiointi kehitystyön alla

- täydentävä tulkkauspalvelu: tulkkeja välittömään tarpeeseen ->
pilottihanke Túlka – mobiilitulkkausyrityksen kanssa
 - hanke ja yhteistyö toteutetaan Pirkanmaan tulkikeskuksen kautta -> sopimus- ja tietoturva-asiat kaupungin linjan mukaiset
 - pilottihankkeesta kiinnostuneet kaupungin yksiköt -> yhteydenotto tulkikeskukseen nina.lappetelainen@tampere.fi tai 040-806 3161

Kielipalveluiden kustannusten korvaaminen

- pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden osalta tulkkaus- ja käännöskustannukset korvataan valtion varoin ELY-keskuksesta
- muiden maahanmuuttajien tulkkaus- ja käännöskustannuksista vastaa palvelun tilaaja

Koska pitää tilata tulkki?

- velvollisuus on rajattu asioihin, jotka tulevat **vireille viranomaisen aloitteesta**, mutta myös muissa asioissa > erityisesti silloin, kun kyse on asiakkaan oikeuksista, eduista ja velvollisuuksista
- tilaa tulkki aina, jos et tiedä varmaksi, onko asiakkaan suomen kielen taito riittävä

Kuinka tilaan tulkin?

- tilaa tulkki hyvissä ajoin
- puhelimitse 03 565 77314 (akuuttitilanteissa palvelee 24/7), sähköpostitse tulkkikeskus@tampere.fi
- varaa vähintään 1,5-kertainen aika käyntiin
- mikäli varattu aika muuttuu tai peruuntuu, ilmoita siitä tulkkivälitykseen
- tulkit eivät ota varauksia paikan päällä

Miten tulkin kanssa työskennellään?

- tulkki on vaitiolovelvollinen
- tulkkaukset tapahtuvat *minä*-muodossa
- tulkki tulkkaa vo:n ja asiakkaan välisen keskustelun mitään pois jättämättä tai lisäämättä; hän ei itse osallistu keskusteluun
- **tulkilta voi kysyä neuvoa tulkkaukseen tai kulttuuriin liittyvissä asioissa**
- kulttuuriset seikat ja asiakkaan koulutustaso voivat vaikuttaa kommunikation onnistumiseen

Miten tulkin kanssa työskennellään?

- kohdista puheesi asiakkaalle ja katso asiakasta kohti
- puhu mahdollisimman *selkeästi* ja ymmärrettävästi sekä jaksota puhettasi sopivasti
- vältä ammattislangia, murreilmaisuja ja sanaleikkejä
- jos tulkin toiminnassa on huomautettavaa, anna palautetta heti paikan päällä
- jos tulkki on tulkkiaamassa useamman tunnin, pidä taukoja

TAMPEREEN KAUPUNKI

PIRKANMAAN TULKKIKESKUS

Tulkkivälitys (03) 565 77314

tulkkikeskus@tampere.fi

ma-to klo 8.00–15.45, pe klo 8.00–15.15

(puhelinpäivystys samassa numerossa akuuttitilanteita varten 24/7)

Käännösvälitys (03) 5657 7200

tulkkikeskus.kaannokset@tampere.fi

Laskutus 040 806 4070

Suunnittelija 040 8063161

Johtaja 050 5504146

etunimi.sukunimi@tampere.fi

www.tampere.fi/tulkkikeskus

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Maahanmuuttajataustaiset ja monikulttuuriset
lapset, nuoret ja perheet

TIEDON JA TUEN TYÖKALUPAKKI
AMMATTILAISILLE JA ASIAKKAILLE
PIRKANMAALLA

Päivitetty 15.5.2018

Uusin versio päivitetään LAPE Pirkanmaan sivuille

<https://lapepirkanmaa.fi/perhekeskustoimintamalli/maahanmuuttajapalvelut/>

Suvi Nieminen
Projektikoordinaattori
LAPE Pirkanmaa, maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuuspalvelut
suvi.nieminen@settlementitampere.fi
Puh. 050-4140413

*Ei tarvitse olla kulttuuriantuntija
kohdatakseen ihmisiä
eri kulttuureista.*

- **Maahanmuuttajien kotoutumista edistävän työn tukeminen** paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla (ml. koulutus, tilasto- ja seurantatieto, palveluprosessien kehittäminen, hyvien käytäntöjen jakaminen)
 - **Kotouttamisen Osaamiskeskus** www.kotouttaminen.fi
 - Pirkanmaan ELY-Keskus <http://kotouttaminen.fi/yhteystiedot-pirkanmaa>
- **Turvapaikanhakijoiden sosiaaliturvaan ja julkisiin palveluihin liittyvät oikeudet:** Sosiaali- ja terveysministeriö
 - Turvapaikanhakijoiden oikeudet sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä kustannusten jakautuminen: http://stm.fi/turvapaikanhakijoiden-palvelut?snb_adtype=email&snb_admedia=emaileri%20-%20Sosiaali-+ja+terveysministeri%C3%B6n+uutiskirje+5*2F2015&snb_adname=Sosiaali-+ja+terveysministeri%C3%B6n+uutiskirje+5*2F2015%20-%20Lue%20lisaa&emlr=u-1258466-19379510-734187-9&utm_source=emaileri&utm_medium=Email&utm_campaign=Sosiaali-%20ja%20terveysministerion%20uutiskirje%205*2015&utm_term=Lue%20lisaa&utm_content=u-1258466-19379510-734187-9
 - Laittomasti maassa oleskelevien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen: <http://stm.fi/laittomasti-maassa-oleskelevien-sosiaali-ja-terveydenhuolto>
- **Maahanmuutto-, oleskelulupa- ja vastaanottokeskustoimintaan liittyvät asiat:** Maahanmuuttovirasto www.migri.fi

AMMATTILAISILLE JA TYÖYHTEISÖILLE: KOULUTUSTA MAAHANMUUTTOON JA MONIKULTTUURISUUTEEN LIITTYEN

- Maahanmuuttoon, kotoutumiseen ja monikulttuurisuuteen liittyvää koulutusta
 - Kotona Suomessa –hanke (Pirkanmaan ELY-keskus), aluekoordinaattori Hanna Wallenius hanna.wallenius@ely-keskus.fi
- Maahanmuuttajainfo Mainio <https://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaalinen-tuki-ja-toimeentulo/maahanmuuttajat/mainio.html>
- Maahanmuuttoon, kotoutumiseen ja kulttuurien kohtaamiseen liittyvää kokemusperäistä asiantuntijuutta:
 - Koulutetut kokemusasiantuntijat (TEKO-hanke) <http://www.tekohervanta.fi/sivustot/teko-hanke/kokemusasiantuntijat>
- Myös maahanmuuttajatyötä tekevistä järjestöistä ja maahanmuuttajayhdistyksistä löytyy laajasti asiantuntemusta, kysy! <http://kotouttaminen.fi/pirkanmaa>

***Pyydä koulutettu
kokemusasiantuntija
mukaan avaamaan
näkökulmia ja pohtimaan
yhdessä käytännöllisiä
ratkaisuja arkeen!***

VIDEOMATERIAALI

**Hyödynnä lyhyet ja
tiivit videoinfot
esim. tiimipalaverissa!**

- Varhaisen tuen palvelut ja perheen kotoutuminen
 - *Kolme avainta kohtaamiseen* (Kotouttamisen Osaamiskeskus): Kohtaaminen, osallisuuden edistäminen ja ammatillisuus. Ideoita ja harjoituksia työyhteisön toimintatapojen muuttamiseksi.
https://www.youtube.com/watch?v=PuRLTpUt_PU (n. 10 min.)
- Näkökulmia pakolaistaustaisten lasten ja nuorten ymmärtämiseen ja tukemiseen
 - *Lapset ja nuoret pakolaisina* (Diakonissalaitos): Millaisia kokemuksia lasten ja nuorten pakolaisuuden takana on? Miten kokemukset vaikuttavat lapsiin ja nuoriin?
https://www.youtube.com/watch?time_continue=242&v=JSHJilVdoW0 (n. 4 min.)

AMMATTILAISILLE: KÄYTÄNNÖNLÄHEISTÄ KIRJALLISTA TIETO- JA TUKIMATERIAALIA

- Väestöliiton monikulttuurisuus-sivusto: <https://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/>
 - Runsaasti käytännöllistä tietoa ja materiaalia työn tueksi. Kohdentuu erityisesti perhenäkökulmaan.
- Kotouttaminen.fi –sivusto, työn tueksi: <http://kotouttaminen.fi/tyon-tueksi>
 - Paljon aineistoa, hyviksi todettuja työkäytäntöjä ja -välineitä. Mm. kotoutumislain käsikirja, pakolaisten vastaanoton käsikirja, erilaisia lomakkeita sekä osio maahanmuuttajille suunnatusta viestinnästä (esim. selkokieli).
- Maahanmuuttoprosessin eri vaiheet (Suomen Mielenterveysseura):
<https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/vaikeat-el%C3%A4m%C3%A4ntilanteet/maahanmuutto/maahanmuuttoprosessi-etenee-vaiheittain>
- Turvapaikanhakijaperhe. Kohtaamisen ja tuen käsikirja (2017). https://issuu.com/ensijaturvakotienliitto/docs/turvapaikanhakijaperhe_kohtaamisen
 - Käsikirja avaa ytimekkäästi turvapaikkaa hakevien lasten ja perheiden vastaanottoa ja arkea Suomessa ja antaa konkreettisia vinkkejä, miten kohdata ja tukea heitä.
- Kotoutujan roolipaletti ja kotoutumiskartta (Väestöliitto)
<https://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/tietoa-monikulttuurisuudesta/aineistot/tyovalineita/>
- Maahanmuuttajat lastensuojelun asiakkaina – mitä ammattilaisen tulee huomioida (THL, Lastensuojelun käsikirja): <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/monikulttuurisuus/maahanmuuttajat-lastensuojelun-asiakkaina>

ALUEELLINEN/ PIRKANMAA:

- Maahanmuuttajainfo Mainio <https://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaalinen-tuki-ja-toimeentulo/maahanmuuttajat/mainio.html>
- **Kunniakulttuuri, (ennaltaehkäisevä) väkivaltatyö:** Didar/ Settlementti Tampere ry www.didar.fi
- Erilaiset maahanmuuttajatyötä tekevät järjestöt, ks. päivitetty listaus: <http://kotouttaminen.fi/pirkanmaa>

***Suunnitteilla** (ryhdytään kokoamaan perhekeskusalueilta syksyllä 2018): Alueelliset maahanmuuttaja-/monikulttuurisuustyön ”avainhenkilöt” neuvoloissa, varhaiskasvatuksessa ja kouluissa/oppilashuollossa*

VALTAKUNNALLINEN:

- **Perhe-elämä, lastenkasvatus ja perheiden psykososiaaliseen hyvinvointi:** Väestöliitto, ks. <http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/>. Maksutonta kulttuurisensitiivistä konsultaatiota puhelimitse tai s-postitse maahanmuuttajien kanssa toimiville ammattilaisille.
- Global Clinicin (<http://www.globalclinic.fi/>) neuvontapuhelin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille arkisin klo 9–15, puh. 044 744 9932. Asiantuntija-apua paperittomien henkilöiden hoitokäytännöistä ja hoitomahdollisuuksista.

TULKKAUSPALVELUITA

- Pirkanmaan Tulkkikeskus <https://www.tampere.fi/liitteet/p/619Hz0dlm/pirkanmaantulkkikeskus.pdf>
- Túlka www.tulka.com
 - Ammattitulkkausta etäpalveluna (mobiilisovellus, internet) ilman ennakoajanvarausta

MATERIAALEJA VUOROVAIKUTUKSEN TUEKSI

- Papunet: Monipuolinen varanto erilaisia tukimateriaaleja ja -tietoa kommunikoinnin tueksi <http://papunet.net/materiaalia>
- Valokuvamateriaali lapsiperheiden kanssa työskentelyn tueksi, kun yhteinen kieli puuttuu. Sopii vastaanottokeskuksiin sekä selkokielimateriaaliksi muillekin asiakasryhmille. (Ensi- ja turvakotien liitto) https://issuu.com/ensi-jaturvakotienliitto/docs/vok_kansio_pdf
- Ohjauskuvia maahanmuuttajaperheiden terveysneuvontaan (Neuvokas Perhe): <https://neuvokasperhe.fi/materiaalit/ohjauskuvia-maahanmuuttajien-terveysneuvontaan>
- Vanhemmuuden roolikartta (THL/ Lastensuojelun käsikirja) <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyomenetelmat-ja-valineet/tyovalineet/vanhemmuuden-roolikartta-maahanmuuttajille>
 - Vanhemmuuden roolikarttaa voidaan käyttää hyväksi maahanmuuttajaperheiden kanssa työskennellessä. Helppotajuinen ja tekstiä tukevilla kuvilla varustettu kartta toimii myös luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien kanssa työskennellessä. Eri kieliversioita.

OMAKIELISTÄ NEUVONTAA JA OHJAUSTA ETÄNÄ – kysy esim. asumiseen, työhön, opiskeluun, oleskelulupiin sekä sosiaali- ja terveystalveluihin liittyvistä asioista

- **Info-Lango:** Valtakunnallinen monikielinen etäneuvontapalvelu (internet, puhelin, skype):
<https://www.info-lango.fi/fi/mik%C3%A4-info-lango>
- **Maahanmuuttajainfo Mainion** (Tampere) omakielisen neuvonnan video-/chat-neuvonta (kokeilu 12/2018 asti):
<https://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaalinen-tuki-ja-toimeentulo/maahanmuuttajat/mainio/videochat.html>

Lisää tieto omakielisen
neuvonnan
mahdollisuuksista
näkyville esim.
kohtaamispaikoille

INFOMATERIAALIA SUOMALAISESTA YHTEISKUNNASTA JA ERI PALVELUISTA

- Perustietoa maahanmuuttajille yhteiskunnan toiminnasta, elämästä Suomessa ja paikallisista palveluista 12 eri kielellä: <http://www.infopankki.fi/>
- *Perustietoa Suomesta* –opas, 12 eri kielellä: <http://tem.fi/perustietoa-suomesta>
- Tietoa lastensuojelusta, 10 eri kielellä: www.lastensuojelu.info

PAPERITTOMIEN TERVEYSPALVELUT, Global Clinic Tampere <http://www.globalclinic.fi/>

- Tietoa paperittomien terveystalveluista eri kielillä

VANHEMMUUS

- *Lastenkasvatusvihkonen vanhemmuuden tukemiseksi -opas*, 6 eri kielellä (Väestöliitto)
<https://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/tietoa-monikulttuurisuudesta/aineistot/lastenkasvatusvihkoset/>
- *Rakkautta ja vanhemmuutta -opas* (Duo kahden kulttuurin perheille/ Familia ry) - Tietoa kahden kulttuurin parisuhteesta, vanhemmuudesta ja lapsen kasvattamisesta sekä lapsen identiteetin ja kaksikielisyyden tukemisesta, 6 eri kielellä: ks. <http://www.duoduo.fi/ammattilaisille.html>
- Maahanmuuttajanuorten vanhemmilleen suunnittelema tukimateriaali, joka auttaa vanhempia pysymään osana nuorten elämää (Nova-hanke/ Kölvin Monikulttuurinen Nuorisotyö ry), ks. <https://www.kolvi.fi/valomo-hanke> (tulossa v. 2018-2019)

TERVEYS

- Terveysanastoja ja terveydenhoito-ohjeita (esim. eri tartuntatautien hoito) useilla eri kielillä (STM):
http://stm.fi/turvapaikanhakijoiden-palvelut?snb_adtype=email&snb_admedia=emaileri%20-%20Sosiaali-+ja+terveysministeri%C3%B6n+uutiskirje+5*2F2015&snb_adname=Sosiaali-+ja+terveysministeri%C3%B6n+uutiskirje+5*2F2015%20-%20Lue%20lisaa&emlr=u-1258466-19379510-734187-9&utm_source=emaileri&utm_medium=Email&utm_campaign=Sosiaali-%20ja%20terveysministerion%20uutiskirje%205*2015&utm_term=Lue%20lisaa&utm_content=u-1258466-19379510-734187-9

SUOMEN KIELI

- Kielivideokirjasto: Mobiililaitteilla toimivia lyhyitä videoita, joiden avulla voi oppia suomen kieltä ja toimintakulttuuria: <http://suomitaskussa.eu/>
- Suomen kielen kurssija: Kurssihakupalvelu, josta löytyvät Pirkanmaalla järjestettävät kaikille avoimet suomen kielen kurssit <http://www.finnishcourses.fi/fi>
- Suomen kielen opiskelua internetissä, ks. <https://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/suomen-ja-ruotsin-kieli/suomen-kielta-internetissa>
- Selkokielistä tietoa ja materiaaleja: Ajankohtaisia asioita, tietoa ja materiaalia selkosuomeksi (esim. Apua arkeen –osio, tietoa Suomesta) www.selko.fi

OIKEUDET, VÄKIVALTA

- Seksuaalioikeudet turvapaikanhakijoille (Väestöliitto). Seksuaalioikeuksista ja turvallisesta suhtautumisesta vastakkaiseen sukupuoleen eri kielillä (kesto n. 4 min.) https://www.youtube.com/watch?v=o3wtBvWojWg&feature=player_detailpage
- Tietoa väkivallasta ja apua vaikeisiin tilanteisiin 9 eri kielellä: www.haeapua.info
- Ennaltaehkäisevää ja korjaavaa työtä kunniaministeriön väkivallastaan liittyen: Didar/ Settlementti Tampere ry www.didar.fi

AMMATTILAISILLE: MIELENTERVEYS-AIHEISTA TIETOA JA TYÖKALUJA

- **PALOMA-käsikirja** (THL 2018): Pakolaisten ja vastaavista lähtökohdista tulleiden maahanmuuttajien mielenterveyden edistämiseen, ongelmien tunnistamiseen ja hoitoon liittyen tietoa, suosituksia sekä käytännöllisiä työkaluja eri alojen ammattilaisille, esihenkilöille sekä päättäjille.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-100-3>
- **Alkuinfo-materiaali mielenterveydestä ja psyykkisestä sopeutumisesta** (Turun Kriisikeskus/Serene-hanke): <http://www.mielenterveysseurat.fi/turku/materiaalit/serenen-materiaalit/> (ohjeita myös muiden toiminnallisiin menetelmiin)
- Mielenterveystalon maahanmuuttajasivut: Tietoa mielenterveyden aiheista, mielenterveyden ylläpitämisestä sekä maahanmuuton aiheuttamista muutoksista eri kielillä:
<https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/maahanmuuttajat/pages/default.aspx>
- **Kulttuurinen haastattelu** – mielenterveysammattilaisille suunnattu työkalu, joka auttaa ymmärtämään henkilön käsityksiä omasta sairaudestaan ja siihen liittyvistä kulttuurisista tekijöistä (Suomen Psykiatriyhdistys) http://www.psy.fi/psykiatrisia_tyovalineita

VIDEOMATERIAALIA:

- Kotoutujan ensiapu - Mitä jokaisen tulisi tietää psyykkisen hyvinvoinnin tukemisesta
<https://www.youtube.com/watch?v=8mofZxsQycU>
- Pakolaisten traumaoireiden tunnistaminen ja hoito (Helsingin Diakonissalaitos)
<https://www.youtube.com/watch?v=KZ819awB9U>
- Pakolais- ja maahanmuuttajataustaisten lasten traumojen tunnistaminen ja hoito (Helsingin Diakonissalaitos) <https://www.youtube.com/watch?v=xBAquaLjD5M>,
https://www.youtube.com/watch?time_continue=11&v=Yq9towRblQU

AMMATTILAISILLE: KONSULTAATIOTAHOJA MIELENTERVEYSASIOISSA

PIRKANMAA:

- Tampereen psykiatrian poliklinikka maahanmuuttajille (vain konsultaatio; asiakkaiksi otetaan ainoastaan tamperelaisia aikuisia maahanmuuttajia) <https://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/mielenterveys-ja-paihdepalvelut/mielenterveys/maahanmuuttajat.html>

VALTAKUNNALLINEN:

- Kidutettujen kuntoutuskeskus, Diakonissalaitos (Helsinki): Valtakunnallista konsultaatiota ammattilaisille <https://www.hdl.fi/tukea-ja-toimintaa/maahanmuuttajille/kidutettujen-kuntoutus/>

ASIAKKAALLE: MIELENTERVEYS-AIHEISTA TIETOA JA TUKEA

MATERIAALIA:

- **Potilasesitteet** masennuksesta ja traumaperäisestä stressihäiriöstä eri kielillä (Tampereen psykiatrian poliklinikka maahanmuuttajille): <https://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/mielenterveys-japaihdepalvelut/mielenterveys/maahanmuuttajat/tiedotteet.html>
- **Psykoedukaatiomateriaalia** eri kielillä (esim. unen merkitys, vihan käsittely, rentoutusharjoituksia) (Lounais-Suomen Mielenterveysseura ry:n Turun kriisikeskuksen Serene-hanke): <http://www.mielenterveysseurat.fi/turku/materiaalit/serenen-materiaalit/>
- **Jännitä-Rentouta –harjoitus, rentoutusharjoitus ja turvapaikkaharjoitus** eri kielillä (Turun Kriisikeskus): <https://www.youtube.com/channel/UC3HzVrLpXXsOTQIV1eQnpjw>
- Mielenterveystalon maahanmuuttajasivut: Tietoa mielenterveyden aiheista, mielenterveyden ylläpitämisestä sekä maahanmuuton aiheuttamista muutoksista eri kielillä: <https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/maahanmuuttajat/pages/default.aspx>

TOIMINTAA, TUKEA, APUA:

- **Tampereen mielenterveysseura, Kriisikeskus Osviitta.** Myös maahanmuuttajille suunnattua toimintaa ja tukihenkilöitä: <http://www.mielenterveysseurat.fi/tampere/>
- **Didar, Settlementti Tampere ry.** Mm. Mielen hyvinvointiin liittyvää ryhmätoimintaa www.didar.fi
- Suomen Mielenterveysseuran **kriisipuhelin arabiankielillä**, ks. <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/tukea-ja-apua/kriisipuhelin-apua-el%C3%A4m%C3%A4n-kriiseihin>

**AMMATTILAISILLE:
KOULU, VARHAISKASVATUS**

- Monikulttuurisuus rikkautena – kokemuksia Hakan päiväkodista
<http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/esiopetus/PDFt/Haka.pdf>
- Monikulttuurisen vertaistuen ryhmätoiminnan mallit (Väestöliitto): Vertaisryhmätoiminnan mallit pikkulapsiperheiden vanhemmille, kouluikäisten vanhemmille ja aikuisille (kotoutumisen ja vanhemmuuden tukeminen) <http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/tietoa-monikulttuurisuudesta/aineistot/vertaisryhmien-ohjaajan-opaat/> Ks.esittely: <https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/5610157/fact+sheet+vertaisryhm%C3%A4toiminta+final.pdf>
- Lapsen ja nuoren psyykkisen avun tarpeen tunnistaminen koulussa ja päiväkodissa (Elise Sailas, koulupsykologi, Vantaa): <https://www.youtube.com/watch?v=7FwSFXqFK4w>
- Kielen kehityksen tukeminen neuvolassa, varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja alkuopetuksessa:
Ota koppi -ohjelma: verkossa toimiva, kaikille avoin ohjelma, jolla voidaan tukea ja arvioida lapsen kaksikielisyyden kehittymistä ja osallisuutta lapsiryhmässä. Tarjoaa työhön monia ideoita ja toiminnallisia menetelmiä. Esittelyvideo: <https://www.youtube.com/watch?v=XIKf9yVEpvM>,
Materiaali: <http://www.otakoppi-ohjelma.fi/>
- Tietoa ammattilaisille pakolais- ja turvapaikanhakijalasten ja –nuorten oppimisen tueksi
<http://www.traumajaoppiminen.fi/>
 - Sisältää eri kielillä myös vanhemmille suunnattua materiaalia oppimisvaikeuksista
- **Moped** - monikulttuurisen pedagogiikan sivusto, joka on suunnattu kouluikäisten lasten opettajille ja heidän vanhemmilleen. Mopedista löytyy monenlaista tärkeää tietoa koulun arkipäivästä (mm. lomakkeita eri kielillä, videoita, tietoa): <http://www.moped.fi/index.html>

- Maahanmuuttaja- tai monikulttuurisen perheen lapsen kielen ja puheen kehityksen tukeminen neuvolassa: Ota koppi –ohjelma <http://www.otakoppi-ohjelma.fi/neuvola/lapsen-kielen-ja-puheen-kehityksen-tukeminen-neuvolassa>
- Liikuntasuositus raskauden aikana ja sen jälkeen, eri kieliversioita (UKK -instituutti) http://www.ukkinstituutti.fi/ammattilaisille/tyokaluja_liikuntaneuvontaan/tulosta_muut_kielet
- Tiedä ja toimi: Tyttöjen ja naisten ympärileikkaus ja niiden ehkäisy (THL): <https://thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/maahanmuuttajien-terveys-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajien-seksuaali-ja-lisaantymisterveys/tyttojen-ja-naisten-ymparileikkausten-fgm-ehkaisy>
- Poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus (THL), sisältää vanhemmille annettavan esitteen eri kielillä: <https://thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/maahanmuuttajien-terveys-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajien-seksuaali-ja-lisaantymisterveys/poikien-ei-laaketieteellinen-ymparileikkaus>
- Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi (THL): Monipuolinen kokoelma tietoa, oppaita ja ohjeistuksia terveyden eri aihepiireistä <https://thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/maahanmuuttajien-terveys-ja-hyvinvointi>

JÄRJESTÖJEN JA SEURAKUNTIEN KOTOUTTAVA TOIMINTA TAMPEREEN SEUDULLA KOOTUSTI,
ks. <http://kotouttaminen.fi/pirkanmaa>

SUKUPUOLI- JA KULTTUURISENSITIIVINEN ERITYISNUORISOTYÖ:

- **Kölvi-toiminta** 12-25-vuotiaille pojille ja nuorille miehille, Tampere (Kölvin monikulttuurinen nuorisotyö ry) <https://www.kolvi.fi/>
 - Myös *Valomo-valmennus* 18–29-vuotiaille maahanmuuttaja- tai pakolaistaustaisille työttömille miehille, jotka ovat suorittaneet vähintään toisen asteen koulutuksen. Ylläpitää hyvinvointia ja työvalmiuksia.
- **Tyttöjen Talo** 12-28-vuotiaille tytöille ja nuorille naisille, Tampere (Setlementti Tampere ry) <https://www.tytto.fi/>

TUKIHENKILÖITÄ/ -PERHEITÄ:

- Sporttikummitoiminta 4-17-vuotiaille lapsille ja nuorille (Pelastakaa Lapset ry) <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/tukihenkilot/sporttikummit/>
- Tukihenkilöitä ja –perheitä turvapaikanhakija- ja pakolaistaustaisille lapsille ja perheille (Pelastakaa Lapset ry) <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/lapset-turvapaikanhakijoina/tukihenkiloiminta-turvapaikanhakija-ja-pakolaistaustaisille-lapsille-ja-perheille/>
- Tukiperheitä ilman huoltajaa tulleille ja oleskeluluvan saaneille nuorille (Pelastakaa Lapset ry): <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/lapset-turvapaikanhakijoina/tukiperheita-ilman-huoltajaa-maahan-tulleille-ja-oleskeluluvan-saaneille-nuorille/>

JÄRJESTÖJEN JA SEURAKUNTIEN KOTOUTTAVA TOIMINTA TAMPEREEN SEUDULLA KOOTUSTI, ks.

<http://kotouttaminen.fi/pirkanmaa>

MONIKULTTUURISIA KOHTAAMISPAIKKOJA JA TOIMINTAA PERHEILLE PIRKANMAALLA:

- **Monikulttuurinen Jututtamo:** Avoin, monikulttuurinen keskusteluryhmä, Tampere/Keskusta (MLL Tampereen osasto): <https://tampere.mll.fi/monikulttuurinen-ystava-ja-perhe/monikulttuuriset-jututtamot-ja-k/>
- **Kulttuurien välinen kohtaamispaikka Mukana,** Tampere/Hämeenpuisto (Nauha ry): <https://www.facebook.com/KohtaamispaikkaMukana/>
- **Naistari:** Kansainvälinen naisten kohtaamispaikka, Tampere/Hervanta Tampere ry): <https://www.naistari.fi/>
- **Miesten kansalaistalo Mattila,** Tampere/Keskusta (Setlementti Tampere ry): <https://www.mattilanmiehet.fi/>
- **Marhaban keskus,** Tampere/Kaleva (Tuomiokirkkoseurakunta): <https://tampereenseurakunnat.fi/seurakunnat/tuomiokirkkoseurakunta/toimintaa/marhaban-keskus>

Monessa
kohtaamispaikassa
järjestetään myös avointa
suomen kielen opetusta!

YSTÄVIÄ, TUKIHENKILÖITÄ:

- Ystäviä maahanmuuttajaäideille/ -naisille (MLL Tampereen osasto): <https://tampere.mll.fi/monikulttuurinen-ystava-ja-perhe/ystavatoiminta/>

LUETAAN YHDESSÄ –verkosto: Kielen oppimista (lukutaito ja suomen kieli) ja kotoutumista tukevaa vapaaehtoistyötä. Ks. paikalliset ryhmät: <http://luetaanyhdessa.fi/tule-mukaan/opetusryhmat/>
Pirkanmaalla: Lempäälä, Pirkkala, Tampere, Ylöjärvi

- **Maahanmuuttajien asumisen materiaalipankki (ARA)** http://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Maahanmuuttajien_asumisen_materiaalipankki
 - Sivustolle on koottu eri tahojen tuottamaa materiaalia eri kielillä (mm. linkkejä nettisivuille, videoihin, oppaisiin). Teemat: asuminen Suomessa, järjestyssäännöt ja naapuruus, kierrätys, kodin kunnossapito, paloturvallisuus, raha sekä vuokralaisuus.
- **Asumisen opas maahanmuuttajille** (Tampereen kaupunki), 7 eri kielellä:
<https://www.tampere.fi/en/social-and-health-services/social-and-income-support/immigrant-services/housing-guide-for-immigrants.html>
- Yleisiä asumisen ohjeita videolla (Kiinteistö Oy Orimattilan Vuokratalot), 4 eri kielellä:
<https://www.orimattilanvuokratalot.fi/video>
- **Naapuruussovittelu** (Naapuruussovittelun keskus): Maksutonta konsultointia liittyen asumisen ja naapuruuden häiriöihin ja konflikteihin sekä niiden ratkaisuun. Naapuruussovittelun esitteitä 7 eri kielellä. <https://www.naapuruussovittelu.fi/>